

Duurzaamheidsrapport

Responsibly Fresh

2014-2015

Voorwoord	3
Responsibly Fresh	4
Deelnemers	5
Thema's	6
Strategie	7
Stakeholders	9
Communicatie	10
Rapportering	10
Tijdslijn	11
Economische impact	12
Waardeketen	13
Omzet en export	14
Coöperatieve meerwaarde	14
ICA-principes	15
Ecologische impact	16
Voedingsspaarzaamheid	17
Verpakkingen	19
Energie	21
Water	22
Geïntegreerde teelt	24
Mobiliteit	27
Sociale impact	28
Democratische besluitvorming	29
Medewerkers	29
Maatschappelijk engagement	33
GRI content index	35
Collectief dossier 2014 t.o.v. 2016	38

Voor meer informatie

www.responsibly-fresh.eu en www.vbt.eu

Contactpersoon

Laurien Danckaerts

laurien.danckaerts@vbt.eu

+32 (0) 16 20 00 80

Verantwoordelijke uitgever

Philippe Appeltans - Tiensevest 136 - B-3000 Leuven

Overname enkel toegestaan mits duidelijke bronvermelding.

De foto's in deze publicatie zijn beschikbaar gesteld door onder andere de VLAM en Lava.

Voorwoord

Het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties stelt u graag het tweede duurzaamheidsrapport van Responsibly Fresh voor. Het rapport beschrijft de inspanningen voor duurzame ontwikkeling van de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties en hun producenten in de periode 2014-2015 en vormt een update van het eerste rapport dat de periode 2012-2013 omvatte.¹

Dit tweede rapport gaat in op de duurzaamheidsuitdagingen waarvoor de coöperatief georganiseerde sector van verse groenten en fruit staat. Het beschrijft de strategie die Responsibly Fresh aanwendt om die uitdagingen als sector collectief aan te pakken. Bij de start van Responsibly Fresh als duurzaamheidsproject gingen de verschillende deelnemers elk een specifiek engagement aan, dat zij door de jaren heen waar maakten. Het VBT ondersteunde het inbouwen van duurzaamheidscriteria in bestaande kwaliteitssystemen. De afzetcoöperaties behaalden verschillende cycli op rij een certificaat voor een charter duurzaam of maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). De producenten bleven een certificaat voor GLOBALG.A.P. of Vegaplan behalen. Verder volgden de afzetcoöperaties de progressie van hun producenten voor verschillende duurzaamheidscriteria op door opnieuw een collectief dossier op te stellen, na een nulmeting bij de start van Responsibly Fresh en een eerste collectief dossier in 2014. Met deze verschillende inspanningen neemt de coöperatief georganiseerde sector van verse groenten en fruit zijn verantwoordelijkheid voor de verduurzaming van de agro-voedingsketen. Deze inspanningen worden via het keurmerk Responsibly Fresh gecommuniceerd aan de volgende schakels in de keten. Responsibly Fresh is een herkenningsteken voor afnemers en stakeholders geïnteresseerd in duurzame ontwikkeling in de sector. Afnemers kunnen de krachtlijnen van Responsibly Fresh opnemen in hun duurzaam aankoopbeleid en in de communicatie naar hun klanten. Zo kunnen ook consumenten bewust genieten van verse groenten en fruit geteeld en vermarkt met aandacht voor duurzame ontwikkeling.

Responsibly Fresh startte in 2012 met vijf deelnemende afzetcoöperaties: Belgische Fruitveiling, BelOrta, Coöperatie Hoogstraten, Limburgse Tuinbouwveiling en REO Veiling. Met de toetreding van Veiling Haspengouw tot het project in 2014, vergrootte de impact van Responsibly Fresh verder. Ook de inhoud van het project werd uitgebreid met de opstart van een luik Zuidwerking. De deelnemers aan Responsibly Fresh willen boerenorganisaties in het Zuiden ondersteunen, vanuit de overtuiging dat coöperatief ondernemen voor hen een meerwaarde kan betekenen. Tussen duurzaamheid en coöperatief ondernemen bestaat namelijk een duidelijke link. Daarvan zijn de Responsibly Fresh-deelnemers reeds jaren overtuigd. In de komende jaren zal getracht worden die link nog duidelijker te maken door collectief verder te bouwen aan duurzame ontwikkeling in de sector.

Rita Demaré
Voorzitter

Philippe Appeltans
Algemeen secretaris

¹ Het duurzaamheidsrapport Responsibly Fresh 2012-2013 is te raadplegen op www.responsibly-fresh.eu.

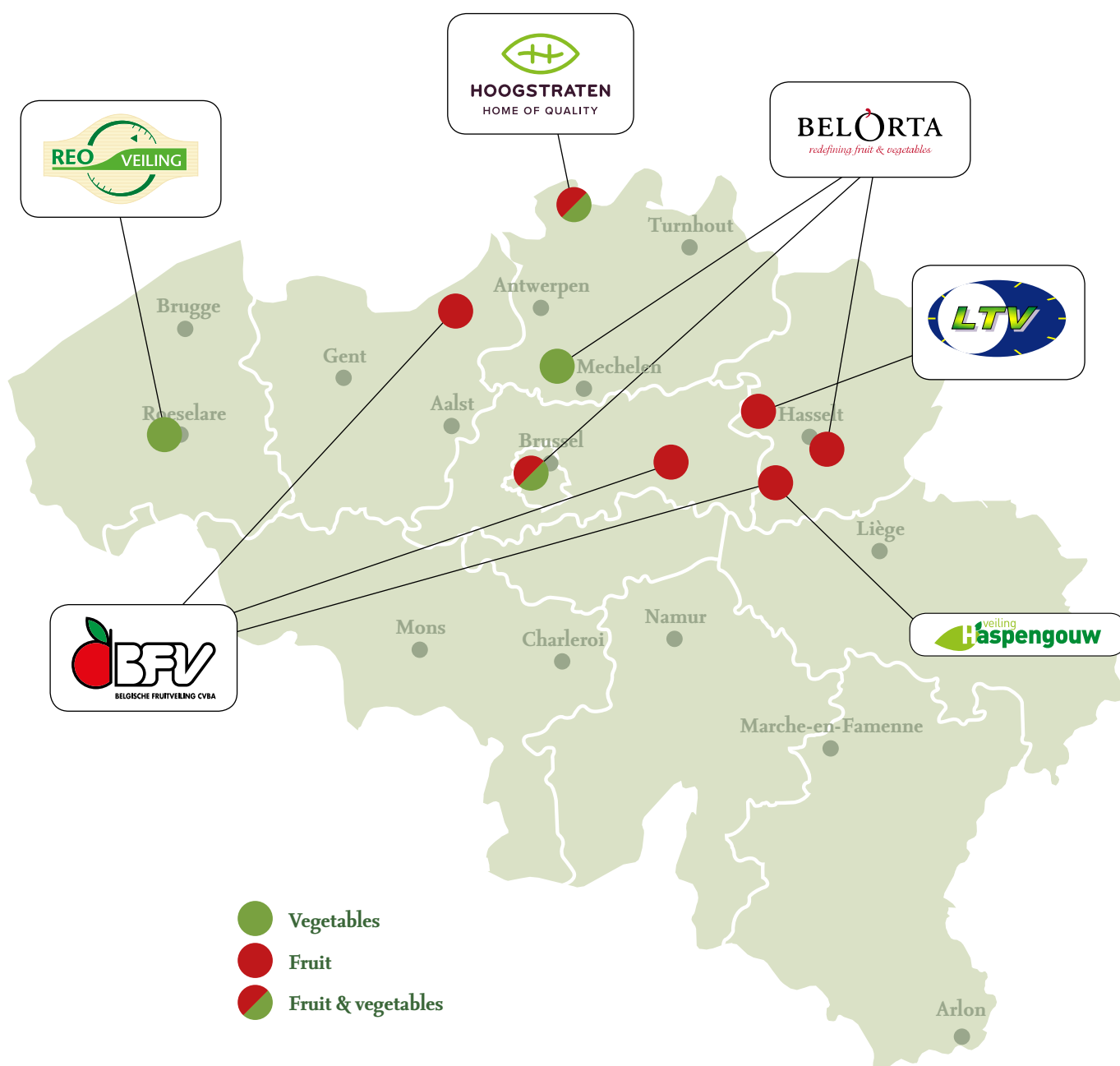
Responsibly
Fresh

Deelnemers

Responsibly Fresh is een initiatief van het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT), de sectororganisatie van de Belgische afzetcoöperaties groenten en fruit. Aan Responsibly Fresh nemen momenteel zes VBT-leden-afzet-

coöperaties en hun producenten deel: Belgische Fruitveiling, BelOrta, Coöperatie Hoogstraten², Limburgse Tuinbouwveiling, REO Veiling en Veiling Haspengouw. Deze afzetcoöperaties verenigen meer dan 3.500 actieve producenten.

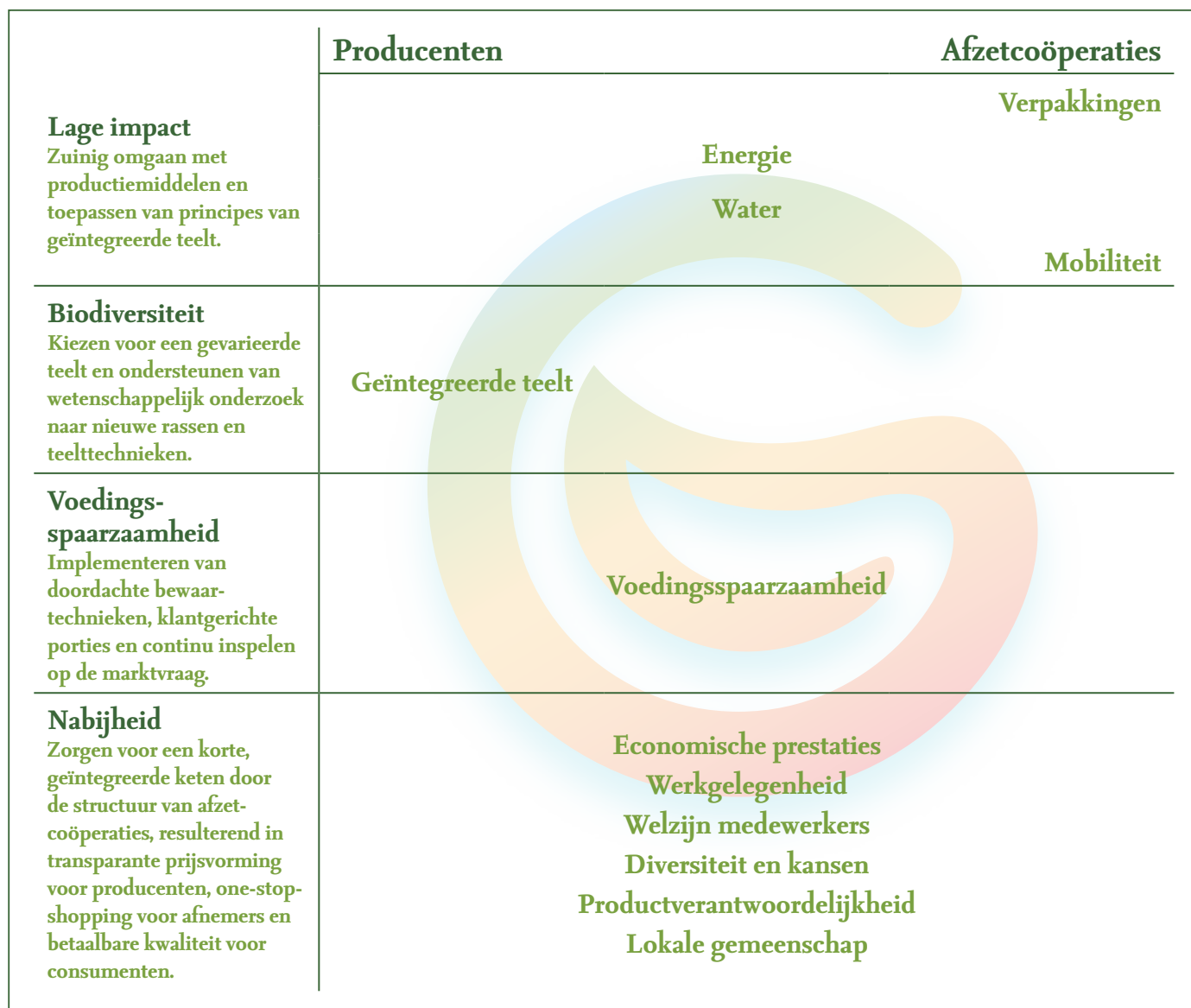
² Begin 2016 veranderde Veiling Hoogstraten de naam naar Coöperatie Hoogstraten.

Thema's

Duurzaamheid is een veelomvattend begrip. Het VBT identificeerde samen met de deelnemende afzetcoöperaties en rekening houdend met de input van externe stakeholders, vier thema's die voor de sector het meest relevant zijn. Binnen de thema's kunnen verschillende materiële

duurzaamheidsaspecten onderscheiden worden. Dat zijn aspecten waarvoor de impact van de afzetcoöperaties en/of de producenten significant is. De inspanningen van de Responsibly Fresh-deelnemers voor elk van die materiële aspecten komen in dit duurzaamheidsrapport aan bod.

Figuur 2: Materiële aspecten Responsibly Fresh

Strategie

Responsibly Fresh heeft als doel de sector collectief te laten ontwikkelen in de richting van duurzaamheid door continue verbetering. Het collectieve karakter maakt het project uniek. Doordat de hele sector samen werkt aan duurzame ontwikkeling, kan het project een grote impact realiseren. De verschillende deelnemers aan Responsibly Fresh drijven elkaar vooruit en ondersteunen elkaar. Het project wordt gedragen op verschillende niveaus, waardoor informatie van verscheidene kanalen kan uitgewisseld worden en waardoor intensief kan overlegd worden met de verschillende stakeholders. Bij de start van Responsibly Fresh gingen het VBT, de deelnemende afzetcoöperaties en de producenten elk een specifiek engagement aan. De verantwoordelijkheden werden de afgelopen jaren nagekomen.

VBT

Het VBT is initiatiefnemer van Responsibly Fresh en eigenaar van het keurmerk. Beslissingen rond de grote lijnen van het project en het keurmerk worden genomen op niveau van het VBT. Daarnaast coördineert het VBT de inspanningen van de verschillende deelnemers en adviseert en informeert het hen rond nieuwe ontwikkelingen op het vlak van duurzaamheid. Verder creëert het VBT een platform voor overleg en partnerschap tussen interne en externe stakeholders.

Bij de start van Responsibly Fresh werd beslist om in te zetten op het uitbouwen van duurzaamheidscriteria in bestaande kwaliteitssystemen. De afgelopen jaren heeft het VBT daaraan gewerkt via vertegenwoordiging op bestuurlijk en technisch vlak in de kwaliteitssystemen van Vegaplan, GLOBALG.A.P. en QS. De Vegaplan Standaard is sinds 01.03.2014 uitgebreid met een aantal duurzaamheidscriteria. Ook GLOBALG.A.P. nam duurzaamheidscriteria op in de standaard versie 5, die sinds 01.07.2015 van kracht is. Het kwaliteitssysteem Qualität und Sicherheit (QS) rondde begin 2016 een duurzaamheidsonderzoek voor de sector af. Dat onderzoek zal de komende jaren als basis gebruikt worden om duurzaamheid een plaats te geven in het QS-systeem. Dat deze strategie zijn vruchten afwerpt, blijkt uit het collectief dossier dat in 2016 een hogere aandacht van producenten voor verschillende duurzaamheidsaspecten weergeeft. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de inbouw van duurzaamheidsaspecten in de bestaande kwaliteitssystemen.

AFZETCOÖPERATIES

De basisvoorwaarde voor de afzetcoöperaties om deel te nemen aan Responsibly Fresh is het behalen van een certificaat voor een charter MVO/duurzaam ondernemen, zoals aangeboden door de provinciale overheden en/of VOKA. In die charters werken de afzetcoöperaties jaarlijks aan concrete acties op verschillende duurzaamheidsthema's. Het certificaat voor het charter wordt pas

verleend na een externe evaluatie en audit. De afgelopen jaren maakten de afzetcoöperaties het engagement waar, door telkens een certificaat voor het charter te behalen. Voorbeelden van uitgevoerde acties zijn te vinden in dit duurzaamheidsrapport in kaders met als titel 'afzetcoöperaties'.

PRODUCENTEN

De producenten van Responsibly Fresh telen verse groenten en fruit met aandacht voor economische, ecologische en sociale factoren. Om het keurmerk te mogen gebruiken moeten de producenten een geldig certificaat van de kwaliteitssystemen Vegaplan of GLOBALG.A.P. bezitten. Dat certificaat wordt pas bekomen na een externe controle door een onafhankelijke certificatie-instelling. Het certificaat heeft een beperkte geldigheidsduur en wordt pas hernieuwd als blijvend aan de vereisten voldaan is. In 2015 heeft 33% van de Responsibly Fresh-producenten een GLOBALG.A.P.-certificaat, 8% een Vegaplan-certificaat en 58% een certificaat voor beide systemen. De overige producenten (1%) doorliepen op het moment van de enquête het proces om een certificaat te behalen of zetten in de komende maanden hun bedrijf stop.

De bedrijven, de producten en de gebruikte teelttechnieken verschillen onderling sterk. De manier waarop zij duurzaam ontwikkelen eveneens. Om de progressie van de producenten op te volgen, dienen zij tweejaarlijks een enquête over een reeks van duurzaamheidscriteria in te vullen. Voor elk criterium zijn de antwoordmogelijkheden voor de producenten:

	Deed ik reeds de voorbije drie jaar (deed ik reeds)
	Doe ik sinds 2015 (doe ik recent)
	Zal ik doen in de komende drie jaar (zal ik doen)
	Doe ik niet (doe ik niet)

De antwoorden worden door de afzetcoöperaties verzameld tot een collectief dossier van hun producenten. Om een goed beeld te geven van de sector wordt als doelgroep gekozen voor producenten met een productomzet van meer dan €25.000 op de afzetcoöperatie. Zij zijn verplicht de enquête in te vullen. Andere producenten staat het vrij om deel te nemen aan de enquête. De enquête werd begin 2016 ingevuld door 2.652 producenten. Rekening houdend met specifieke bedrijfssituaties en teeltplannen zijn bepaalde vragen enkel relevant voor een bepaald segment van de doelgroep. De resultaten van het collectief dossier zijn te vinden in dit duurzaamheidsrapport in kaders met als titel 'producenten'. Achteraan in dit rapport zijn de resultaten van het collectief dossier 2014 en 2016 in een vergelijkende tabel te vinden.

Stakeholders

Doordat Responsibly Fresh een collectief duurzaamheidsproject is en de deelnemende producenten verenigd zijn in coöperaties, worden bepaalde stakeholders geïnternaliseerd. Naast de interne stakeholders zijn enkele belangrijke groepen van externe stakeholders te onderscheiden. Responsibly Fresh probeert via uitgebreid en herhaald stakeholderoverleg de aandachtspunten van de verschillende stakeholdergroepen op te nemen in het project. Waar mogelijk probeert het VBT deel te nemen aan diverse initiatieven van stakeholders rond duurzaamheid.

Het collectieve karakter van Responsibly Fresh wordt gereflecteerd in het intens stakeholderoverleg tussen de deelnemende afzetcoöperaties. In de vergaderingen van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van het VBT worden de grote lijnen van het project uitgezet en worden beleidsmatige beslissingen genomen. Specifieke en technische items komen aan bod in ad hoc VBT-werkgroepen, waaraan medewerkers van

afzetcoöperaties deelnemen. Overleg tussen leden-producenten en hun coöperaties gebeurt via vergaderingen met producenten, vergaderingen van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergaderingen van de afzetcoöperaties.

Continu overleg met externe stakeholders behoort tot de kerntaken van het VBT. Over bepaalde duurzaamheidsthema's vindt daarnaast specifiek overleg plaats. Het VBT neemt ook deel aan verschillende projecten voor de verduurzaming van de Vlaamse agro-voedingsketen. Met middenveldorganisaties worden partnerschappen opgezet rond maatschappelijk relevante thema's. Verder organiseerde het VBT op 19 mei 2015 een event rond Responsibly Fresh om in dialoog te treden met externe stakeholders. Tijdens het event werd gediscussieerd over wat de stakeholders verstaan onder duurzame ontwikkeling in de sector. Ook de deelnemende afzetcoöperaties en producenten zelf treden in overleg met hun specifieke externe stakeholders.

Figuur 3: Stakeholders Responsibly Fresh

Communicatie

Communicatie over Responsibly Fresh is business-to-business gericht. De deelnemende producenten en afzetcoöperaties nemen binnen Responsibly Fresh hun verantwoordelijkheid voor de verduurzaming van hun schakel in de agro-voedingsketen. Met het keurmerk wordt aan de volgende schakels duidelijk gemaakt dat de Responsibly Fresh-deelnemers verse groenten en fruit produceren en vermarkten met aandacht

voor duurzame ontwikkeling. Het keurmerk wordt gebruikt op verpakkingen, eventueel in co-branding met andere merken, als (h)erkenningsteken voor wie betrokken is in de markt van verse groenten en fruit. Afnemers kunnen de krachtlijnen van Responsibly Fresh inpassen in hun eigen duurzaam aankoopbeleid en in hun communicatie naar klanten en consumenten.

Rapportering

De inspanningen voor duurzame ontwikkeling van de Responsibly Fresh-deelnemers worden om de twee jaar gerapporteerd. Het duurzaamheidsrapport wordt opgesteld volgens de 'G4 sustainability reporting guidelines' van het Global Reporting Initiative (GRI), de internationale referentie voor transparante communicatie rond duurzaamheid.

Bij het opstellen van het rapport wordt gebruik gemaakt van bedrijfsinterne en -externe gegevens

van de afzetcoöperaties, informatie uit de charters MVO/duurzaam ondernemen en het collectief dossier.

Het eerste duurzaamheidsrapport werd gepubliceerd in 2014 en gaf een beeld van de duurzaamheidsinspanningen van de deelnemende afzetcoöperaties en producenten in de periode 2012-2013. Dit tweede duurzaamheidsrapport behandelt de periode 2014-2015. De collectieve cijfers van de afzetcoöperaties voor 2011, 2012 en 2013 omvatten de gegevens van de afzetcoöperaties die Responsibly Fresh opstartten: Belgische Fruitveiling, BelOrta, Coöperatie Hoogstraten, Limburgse Tuinbouwveiling en REO Veiling. Sinds 2014 neemt Veiling Haspengouw deel aan Responsibly Fresh. Voor 2014 en 2015 geeft het rapport gegevens en acties uit het charter van de zes huidige deelnemende afzetcoöperaties weer. Het collectief dossier wil een beeld geven van de progressie in duurzame ontwikkeling van het collectief van deelnemende producenten. De gegevens van 2016 worden vergeleken met die van 2014 voor het collectief van deelnemende producenten. De effectieve samenstelling van het collectief kan wijzigen doorheen de jaren door producenten die uit het beroep stappen, nieuwe producenten die toetreden en door de deelname van een extra afzetcoöperatie.

Tijdslijn

Responsibly Fresh wint eerste GLOBALG.A.P. GAP Award in Madrid

Voorstelling duurzaamheidsrapport

Partnerschap VBT en ANPE (Peru)

Panelgesprek stakeholderevent Responsibly Fresh

2012

- Lancering van het collectief duurzaamheidsproject en -keurmerk Responsibly Fresh met vijf afzetcoöperaties op FruitLogistica in Berlijn.
- Responsibly Fresh wint de eerste GLOBALG.A.P. GAP Award, een beloning voor de doorgedreven aandacht voor het brede thema duurzame ontwikkeling.

2013

- Één jaar Responsibly Fresh, in een persbericht wordt een update gegeven van de geleverde inspanningen.

2014

- Publicatie van het eerste duurzaamheidsrapport.
- Toetreding van een bijkomende afzetcoöperatie tot Responsibly Fresh, waardoor de impact van het project vergroot.
- Toevoeging van een luik Zuidwerking aan Responsibly Fresh.

2015

- Opname van het peterschap van boerenorganisatie ANPE uit Peru binnen de Zuidwerking van Responsibly Fresh.
- Organisatie van een event voor externe stakeholders rond Responsibly Fresh en duurzaamheid in de sector.

2016

- Publicatie van het tweede duurzaamheidsrapport.

Economische
impact

Vanwege hun plaats vooraan in de waardeketen, hebben producenten van groenten en fruit te kampen met specifieke, vaak moeilijke, productie- en marktomstandigheden en komt een groot deel van de prijsdruk bij hen terecht. Om weerstand te bieden aan die omstandigheden verenigen de producenten zich in afzetcoöperaties om samen hun producten te verkopen. De producenten zijn eigenaar van de afzetcoöperaties en controleren ze democratisch. Het belangrijkste doel van de afzetcoöperaties is om voor een gegeven product in de gegeven omstandigheden de beste prijs uit de markt te halen. Dat doel wordt nagestreefd voor het volledige productaanbod van de leden-producenten. Om dat doel te bereiken bieden de afzetcoöperaties verschillende diensten aan, zowel voor hun leden-producenten als voor hun afnemers. Zo zijn de afzetcoöperaties uitgroeid tot unieke, betrouwbare partners in de waardeketen van verse groenten en fruit.

Waardeketen

De afzetcoöperaties groenten en fruit – beter gekend als ‘de veilingen’ – hebben een unieke plaats in de waardeketen. Voor de vermarkting van de producten van de leden-producenten worden transparante verkoopsystemen en ondersteunende diensten uitgewerkt. Voor de afnemers willen de afzetcoöperaties een betrouwbare handelspartner zijn die door de mogelijkheid tot one-stop-shopping de keten efficiënter maakt.

De afzetcoöperaties staan de producenten bij met advies en begeleiding op verschillende werkgebieden. Afzetcoöperaties ondersteunen producenten bij de implementatie van kwaliteitssystemen en voorzien in kwaliteitscontrole tijdens de productie en de oogst. Verder wordt advies gegeven over productieplanning. Daarnaast worden via de coöperatie verpakkingen ter beschikking gesteld aan producenten die op het eigen bedrijf verpakken.

Op de afzetcoöperatie zelf wordt bij aanvoer van producten een residu-monitoring in het kader van voedselveiligheid en een kwaliteitscontrole uitgevoerd, waarna de producten in uniforme kwaliteitsblokken worden aangeboden. Producten worden

Kwaliteitscontrole op de afzetcoöperatie

opgeslagen in afwachting van de verkoop. Ook sorteren en verpakken kan gebeuren op de afzetcoöperatie. Voor de verkoop zelf hanteren de afzetcoöperaties een optimale mix van verkoopsystemen.

Na de verkoop worden de producten onmiddellijk beschikbaar gesteld op de laadplaatsen van de koper. Kopers beschikken zo over een systeem van one-stop shopping. Afzetcoöperaties bouwen ook commerciële activiteiten uit om producten zo goed mogelijk aan te bieden aan mogelijke klanten en consumenten. Topkwaliteit onderscheiden via keurmerken en actief op zoek gaan naar markten zijn daarin belangrijke strategieën.

Waardeketen

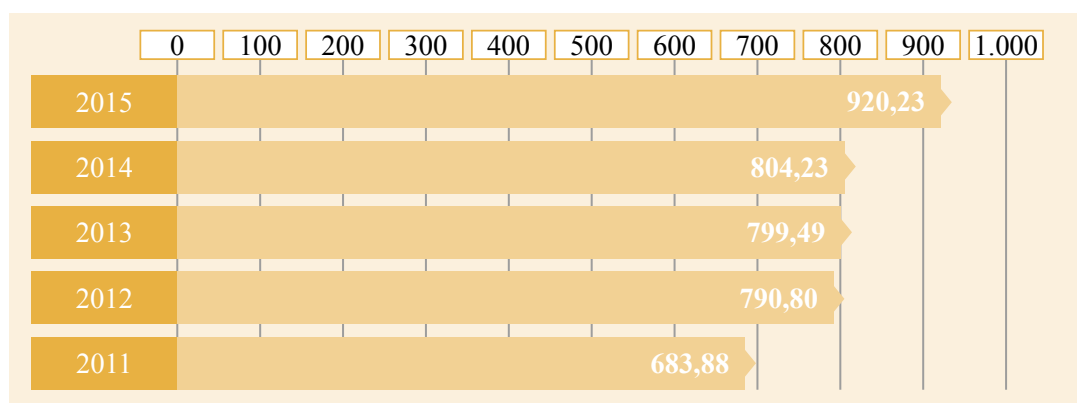

Omzet en export

De collectieve vermarkting vertaalt zich in de productomzetcijfers van de afzetcoöperaties. De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties verhandelen een ruim assortiment verse groenten en fruit. Ze streven ernaar om het volledige gamma producten van de leden-producenten te verhandelen op de versmarkt.

De Belgische groente- en fruitsector is sterk exportgericht. In 2015 bedroeg de totale exportwaarde (inclusief re-export) van verse groenten ongeveer 758 miljoen euro, die van vers fruit 644 miljoen euro. De belangrijkste exportbestemmingen blijven de buurlanden Frankrijk, Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

Een focus op een beperkt aantal markten kan leiden tot negatieve gevolgen, zoals in 2014 duidelijk werd door de Russische importban. Voor een duurzame economische ontwikkeling van de sector is het aanboren van nieuwe en het actief bewerken van bestaande exportmarkten, zowel binnen de EU als daarbuiten, een must. De afzetcoöperaties spelen daarin een grote rol. Via het VBT wordt gezorgd voor een sectorale aanpak en vertegenwoordiging bij diverse initiatieven gericht op het creëren van markttoegang tot nieuwe markten.

Figuur 4: Productomzet Responsibly Fresh-afzetcoöperaties (in miljoen €)

Coöperatieve meerwaarde

De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties verschillen sterk van elkaar, maar het coöperatief ondernemen is een gemeenschappelijke factor. De producenten zijn eigenaar van de afzetcoöperatie en controleren die democratisch. Het doel van de coöperaties is het verbeteren van het inkomen van de leden door de captatie van een groter deel van de toegevoegde waarde in de keten. De realisatie van dat doel staat voorop. Er is ook de ambitie om de coöperatie op lange termijn te handhaven en zo stabiliteit te bieden aan de producenten. Daarom wordt eventuele winst uit de bedrijfsvoering van de afzetcoöperatie uitgekeerd als een coöperatieve teruggave aan de eigenaars-producenten of toegevoegd aan het kapitaal van de coöperatie.

Verkoopzaal

ICA-principes

De coöperatieve werking verloopt volgens de zeven ICA³-principes.

1. **Vrijwillig en open lidmaatschap**
2. **Democratische controle door de leden**
3. **Economische participatie door de leden**
4. **Autonomie en onafhankelijkheid**
5. **Onderwijs, vorming en informatieverstrekking**
6. **Samenwerking tussen coöperaties**
7. **Aandacht voor de gemeenschap**

De Responsibly Fresh-deelnemers passen die principes toe in hun dagelijkse werking. Deze principes omvatten impliciet al bepaalde duurzaamheidsaspecten. Zo dragen de principes bij aan de autonome en transparante werking van de

coöperaties. Door de economische participatie en de democratische controle door de leden, wordt in coöperaties op lange termijn gedacht en wordt geïnvesteerd in een duurzame onderneming. Verder zijn vorming en opleiding belangrijk in coöperaties en worden de leden-producenten en medewerkers regelmatig geïnformeerd over duurzaamheidsthema's. De samenwerking en het engagement binnen en tussen coöperaties maakt het mogelijk om duurzaamheidsaspecten samen te overdenken en actie te ondernemen. Coöperaties zijn sterk lokaal verankerd, waardoor aandacht voor de gemeenschap en omgeving sowieso noodzakelijk zijn.

³ International Co-operative Alliance

Ecologische
impact

De productie en vermarkting van verse groenten en fruit hebben een impact op het milieu. De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties en hun leden-producenten streven er reeds vele jaren naar om de gevolgen van hun activiteiten op het milieu te minimaliseren. Daarnaast wordt actief gezocht naar manieren van ecologisch behoud en heropbouw. Door de vermarkting van producten te centraliseren via afzetcoöperaties kan efficiënter gewerkt worden dan wanneer dat individueel gebeurt. De organisatie in afzetcoöperaties maakt het mogelijk processen te controleren, te monitoren en aan te passen aan nieuwe inzichten. De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties ondersteunen onderzoeksinstellingen om actief op zoek te gaan naar innovaties, bijvoorbeeld in bewaarstechnieken, die de impact van die processen verder doen dalen. Afzetcoöperaties helpen ook in het valoriseren van onderzoeksresultaten op de bedrijven van hun leden-producenten.

Voedingsspaarzaamheid

Voedingsspaarzaamheid drukt het streven uit van de afzetcoöperaties en hun producenten om groenten en fruit zo goed mogelijk te produceren en vermarkten met het oog op consumptie. Door een markgerichte productie en collectieve vermarkting met efficiënte logistieke systemen, kunnen producten in ideale omstandigheden gecommmercialiseerd worden via de afzetcoöperaties. Producenten leveren hun volledige aanbod producten aan de afzetcoöperatie, waar voor de

verschillende producten en kwaliteiten de bestemming met de hoogste waarde wordt gezocht. Zoveel mogelijk product wordt effectief op de versmarkt gecommmercialiseerd. Een beperkt deel van de productie gaat naar de verwerkende industrie, bijvoorbeeld voor de productie van sap of confituur. Uitzonderlijk wordt niet het volledige dagaanbod op de afzetcoöperatie verkocht. Voor niet-verkochte producten wordt een bestemming gevonden via de cascade van waardebehoud.

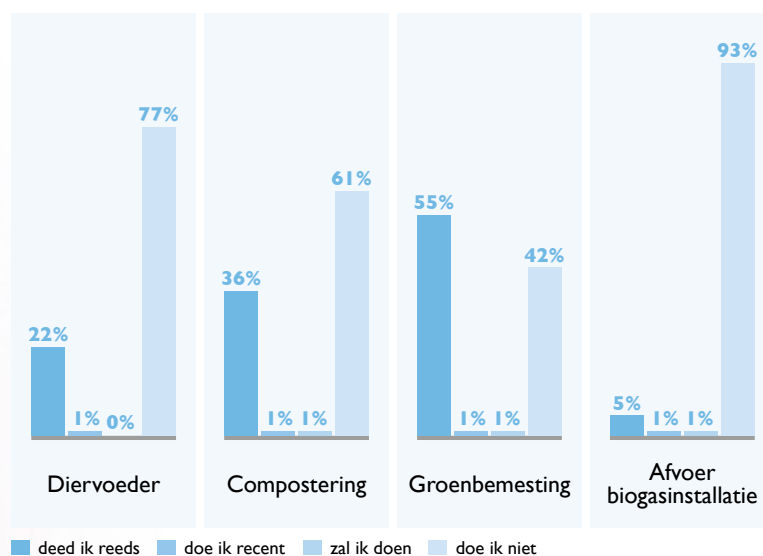
Bedeling aan voedselbanken

In 2015 werd 1.062,502 ton product aangevoerd op de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties. Daarvan werd nauwelijks 1,5% niet vermarkt. Niet-verkochte producten worden in eerste instantie bedield aan liefdadigheidsinstellingen. Hiervoor bestaat een wetgevend kader, waarin een zestigtal erkende instellingen product kunnen ophalen, tot 150 kg per persoon per jaar. In 2015 bedroeg die bedeling 1.323 ton, 8,3% van de niet-verkochte producten. Verder worden niet-verkochte producten gevaloriseerd volgens de cascade van waardebehoud. Ze worden gebruikt als veevoeding, bemesting of energiebron. In 2015 ging 14.626 ton niet-verkocht product naar die verschillende bestemmingen. Het grootste deel van de niet-verkochte producten wordt uit de markt genomen binnen de Europese regeling voor marktinterventie. In 2015 waren de gevolgen van de importban van de Russische Federatie sterk voelbaar, waardoor het percentage niet-verkochte producten hoger lag dan gebruikelijk.

Producenten

Ook de Responsibly Fresh-producenten hebben aandacht voor voedingsspaarzaamheid. Tussen productie en aanvoer op de afzetcoöperatie kunnen verschillende nevenstromen optreden, bijvoorbeeld door oogstverliezen of bij het marktklaar maken van het product. Ongeveer drie kwart van de producenten valoriseert zelf nevenstromen op één of meer manieren. Hoogwaardige nevenstromen worden gebruikt als diervoeder (23%), indien daarvoor geschikt. Daarnaast worden nevenstromen gecomposteerd (37%) of aangewend als bemesting op het eigen bedrijf (56%). Een beperkt percentage producenten laat nevenstromen verwerken in biogasinstallaties (6%). De cijfers liggen in de lijn van die van de voorgaande jaren.

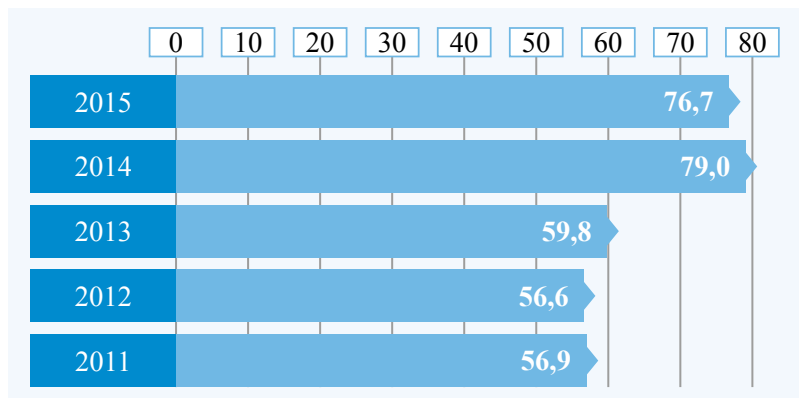
Figuur 5: Nevenstromen bij Responsibly Fresh-producenten

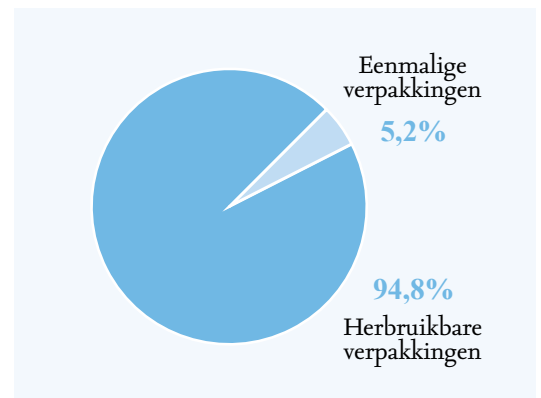
Verpakkingen

De belangrijkste rol van verpakkingen is het bewaren en beschermen van producten doorheen de keten, zodat de producten veilig en kwaliteitsvol bij de consument komen. Verpakkingen dragen zo bij tot voedingsspaarzaamheid. Daarnaast spelen verpakkingen een rol in de marketing en presentatie van producten en het geven van productinformatie doorheen de keten en aan de consument. Verpakkingen hebben echter ook een milieu-impact. Het optimaal beheer van verpakkingen en afvalpreventie zijn blijvende aandachtspunten voor de afzetcoöperaties. Een onderscheid wordt gemaakt tussen bedrijfsmatige verpakkingen en huishoudelijke verpakkingen.

Bedrijfsmatige verpakkingen zijn transport- en handelsverpakkingen die niet bij de consument terechtkomen. Het totale gewicht bedrijfsmatige verpakkingen op de Belgische markt gebracht door de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties ligt in 2014 en 2015 hoger dan in de voorgaande jaren, hoofdzakelijk door de toetreding van een extra afzetcoöperatie. Voor deze verpakkingen zijn de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties altijd voortrekkers geweest van het gebruik van herbruikbare verpakkingen in een open pool systeem. De afzetcoöperaties vormen een belangrijke spil in die systemen. Reeds jaren schommelt het percentage herbruikbare bedrijfsmatige verpakkingen rond 95%. Afhankelijk van de vermarkte producten en de bestemming, wordt in bepaalde gevallen gekozen voor niet-herbruikbare bedrijfsmatige verpakkingen.

Figuur 6: Gewicht bedrijfsmatige verpakkingen (éénmalig en herbruikbaar) op Belgische markt gebracht door Responsibly Fresh-afzetcoöperaties (in 1.000 ton)

Figuur 7: Bedrijfsmatige verpakkingen volgens type op Belgische markt gebracht door Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

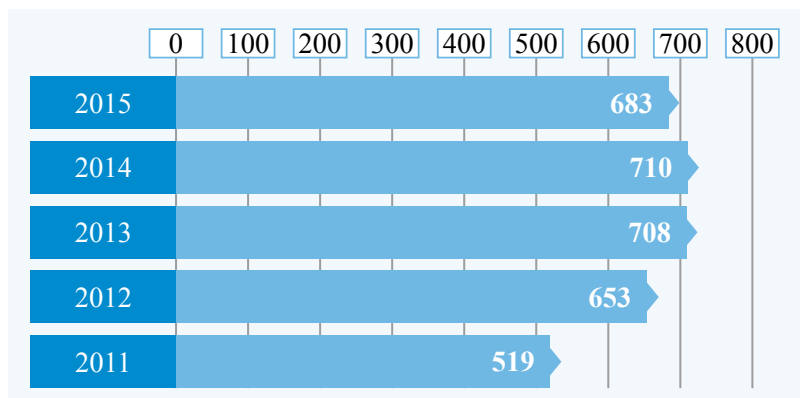

Bedrijfsmatige herbruikbare verpakkingen

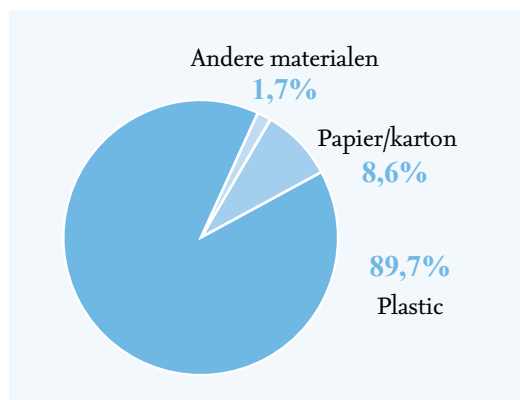
Voor huishoudelijke verpakkingen, bestemd voor de consument, worden éénmalige verpakkingen gebruikt. Nadat het totale gewicht van de huishoudelijke verpakkingen gedurende enkele jaren steeg, is in 2015 een daling waar te nemen. Er werd omgeschakeld naar lichtere plastic materialen, waardoor het totale gewicht daalde en het percentage plastic verpakkingen steeg. Punnets, gemaakt uit mono-materiaal PET-plastic, worden door de afzetcoöperaties het meest gebruikt als huishoudelijke verpakkingen voor groenten en fruit. Het VBT pleit reeds enkele jaren voor de opname van punnets in het systeem van selectieve sortering, ophaling en recyclage van PMD-afval. Recent werden daarrond proefprojecten opgestart door Fost Plus.

Afzetcoöperaties

In het thema 'duurzaam materialenbeheer' van het charter werken de afzetcoöperaties acties uit om verpakkingen efficiënter te gebruiken en hun afvalstromen te verkleinen. Zo zorgt de introductie van kunststof palloxe op de coöperaties en bij de producenten ervoor dat de palloxe langer gebruikt kunnen worden. Daarnaast worden verpakkingsmaterialen vervangen door soorten met een lager gewicht en hogere recyclagewaarde. Of er wordt gekozen om minder verpakkingsmateriaal te gebruiken, bijvoorbeeld door geen deksel te gebruiken. Voor het reduceren van het bedrijfsafval wordt, waar mogelijk, consequent gekozen voor het digitaliseren van handelsdocumenten. Verder werd op bepaalde sites het wisselstukkenbeleid verbeterd, met afvalreductie als gevolg. Tot slot kiezen afzetcoöperaties ervoor om verder te kijken dan hun eigen werking. Zo doen ze de aankoop van bijvoorbeeld papier, bedrijfskleding en cafetariabehoeften op een bewuste manier en houden ze rekening met de duurzaamheidsprestaties van de leverancier.

Figuur 8: Gewicht huishoudelijke verpakkingen op Belgische markt gebracht door Responsibly Fresh-afzetcoöperaties (in ton)

Figuur 9: Huishoudelijke verpakkingen volgens materiaal op Belgische markt gebracht door Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Bedrijfsmatige herbruikbare verpakkingen

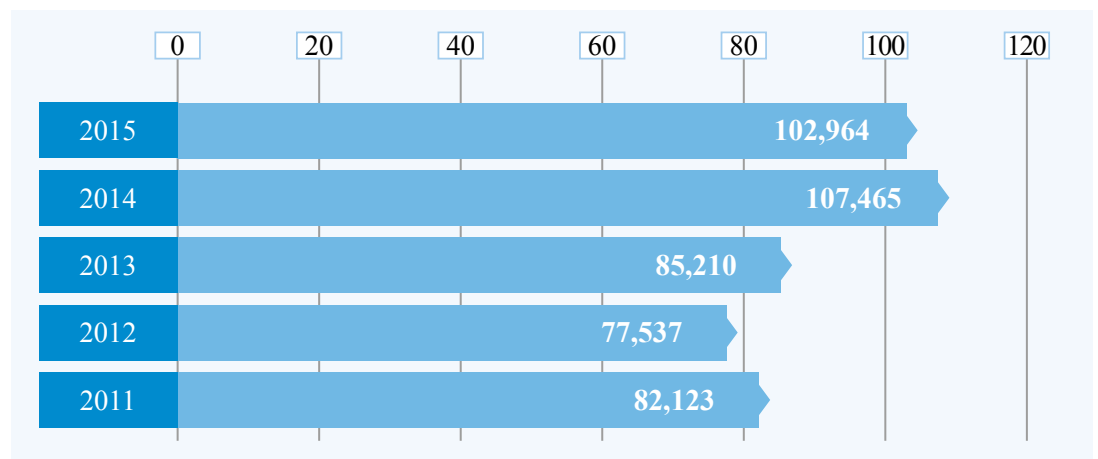

Energie

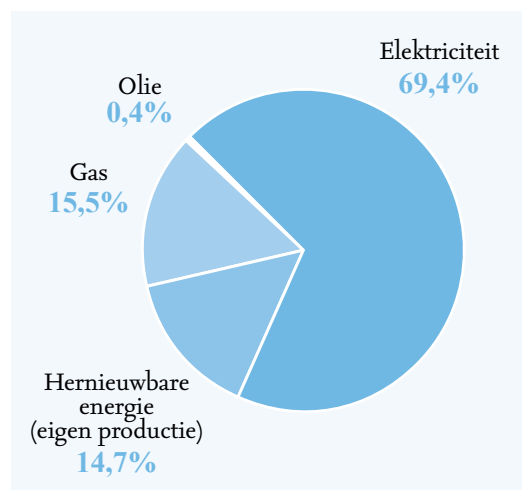
Voor de productie en vermarkting van verse groenten en fruit wordt energie gebruikt van verschillende bronnen. De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties en -producenten streven naar een rationeel energiegebruik met registratie, opvolging en evaluatie van het verbruik. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel hernieuwbare energie uit eigen productie aangewend.

Het energieverbruik van de afzetcoöperaties hangt af van de hoeveelheid vermarkte pro-

ducten. Vooral logistieke en bewaarprocessen vragen veel energie. Het energieverbruik van de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties lag in 2014 hoger dan in andere jaren, ook wanneer abstractie wordt gemaakt van de toetreding van een extra afzetcoöperatie. De capaciteit van sorteer- en verpakkingslijnen en koelinstallaties werd in 2014 op verschillende sites quasi volledig benut. Het aandeel hernieuwbare energie uit eigen productie in het totale energieverbruik is gestegen in vergelijking met de voorgaande jaren.

Figuur 10: Energieverbruik bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties (in 1.000 MWh)

Figuur 11: Energieverbruik volgens bron bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Afzetcoöperaties

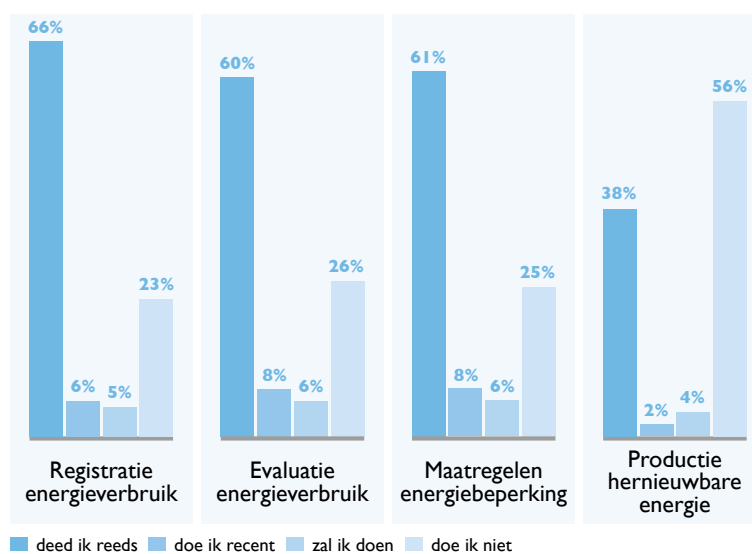
In het charter werken de afzetcoöperaties acties uit rond de thema's 'rationeel energiegebruik' en 'hernieuwbare energie'. Vaak wordt gestart van een energieaudit om gerichte verbeteringen uit te voeren. De afgelopen jaren werd op verschillende sites het lichtgebruik geoptimaliseerd via relighting en bewegingssensoren. Daarnaast blijft ook het efficiënter maken van koelinstallaties een belangrijk actiepunt bij veel afzetcoöperaties. Op bepaalde sites werden extra fotovoltaïsche cellen geplaatst, zodat meer hernieuwbare energie kan worden opgewekt en gebruikt. Daarnaast onderzochten verschillende afzetcoöperaties de mogelijkheden van windenergie.

Producenten

De Responsibly Fresh-producenten gaan rationeel om met energie. Ongeveer 70% van de producenten registreert en evalueert het energieverbruik. Dat is een stijging in vergelijking met de voorgaande jaren. Het energieverbruik bij de producenten hangt sterk af van de bedrijfssituatie, het teeltplan en de weersomstandigheden. Van de producenten past 69% bewust maatregelen toe om het energieverbruik te verminderen. Zeker bij beschermde teelten, waarin het energieverbruik algemeen hoger ligt, kunnen zo'n maatregelen een groot verschil maken. Ondertussen produceert 40% van de producenten zelf hernieuwbare energie, eveneens een stijging ten opzichte van de voorgaande jaren. Ruim een derde van de producenten wekt energie op via zonnepanelen (36%), een kleinere groep via warmtekrachtkoppelinginstallaties (7%). Uit de resultaten van de enquête wordt duidelijk dat de producenten onder begeleiding van de afzetcoöperaties de afgelopen twee jaar sterk hebben ingezet op een rationeel energieverbruik.

Belichte teelt

Figuur 12: Energieverbruik bij Responsibly Fresh-producenten

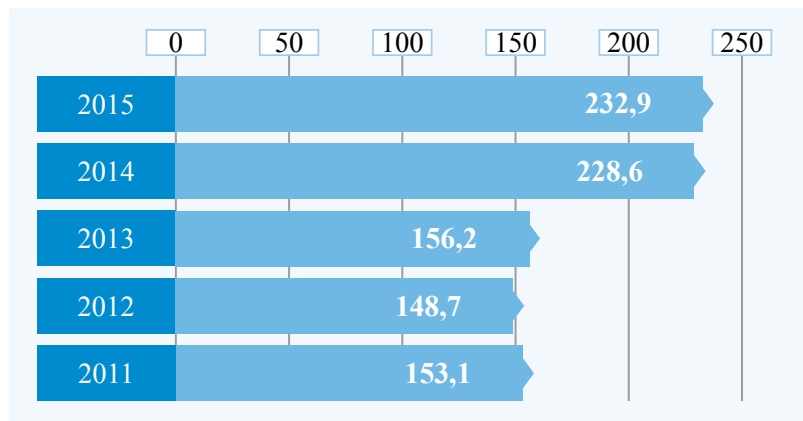
Water

Water is een schaarse hulpbron waarmee de Responsibly Fresh-deelnemers spaarzaam om-springen. Voor elke toepassing wordt de meest geschikte waterbron gebruikt, rekening houdend met rationeel waterverbruik en voedselveiligheid. In koel- en conditioneringsprocessen wordt bijvoorbeeld standaard met hemelwater gewerkt. Bij sorteerprocessen wordt uitsluitend drinkbaar water gebruikt omwille van de voedselveiligheid. Recirculatie wordt toegepast met nauwe opvolging van de waterkwaliteit, zodat het water tijdig wordt vervangen. Doordat sorteer-, koel- en conditioneringsprocessen voornamelijk op de afzetcoöperaties gebeuren, is het mogelijk om performante, efficiënte installaties te gebruiken en te investeren in innovaties. De afzetcoöperaties ondersteunen onderzoekinstellingen om actief te zoeken naar

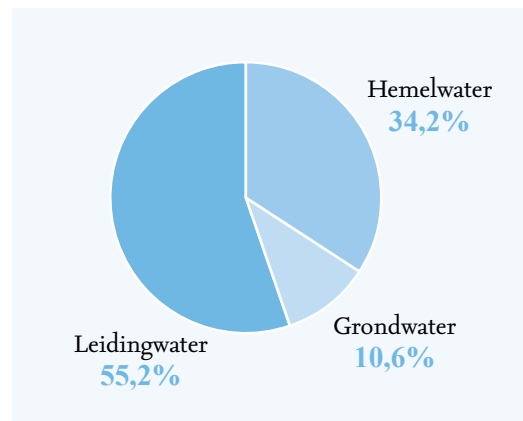
innovaties op deze gebieden. Ook wanneer de toetreding van een extra afzetcoöperatie buiten beschouwing wordt gelaten, ligt het waterverbruik van de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties beperkt hoger in 2014 en 2015 dan in de voorgaande jaren. Dat is te wijten aan de vermarkting van hogere volumes product. Het aandeel hemelwater en grondwater in het totaal verbruik stijgt in 2015, terwijl het aandeel leidingwater daalt.

Afzetcoöperaties

In het kader van het thema 'rationeel watergebruik' van het charter gaan de afzetcoöperaties actief op zoek naar manieren om efficiënter om te gaan met water. Zo werd bij de constructie van nieuwe bedrijfsinfrastructuur een circuit en voldoende opslagcapaciteit voor hemelwater aangelegd.

Figuur 13: Waterverbruik bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties (in 1.000 m³)

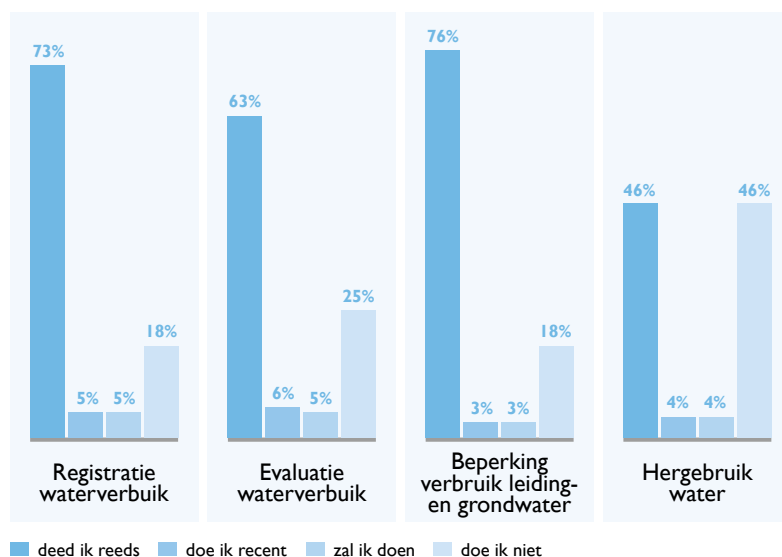

Figuur 14: Waterverbruik volgens bron bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Producenten

Water is een onmisbare hulpbron voor de groei van groenten en fruit. Het waterverbruik hangt, net zoals het energieverbruik, af van de bedrijfssituatie, het teeltplan en de weersomstandigheden. Van de producenten past 63% irrigatie toe bij de teelt. Van die groep neemt 86% maatregelen om het watergebruik te beperken, bijvoorbeeld door het gebruik van waterspaarzaam systemen of door een aanpassing van het teeltplan.

Met ondersteuning van de afzetcoöperaties, zetten de producenten de afgelopen twee jaar sterk in op rationeel waterverbruik. Dat blijkt uit de resultaten van de enquête. Registratie (78%) en evaluatie (69%) van het waterverbruik wordt door een grote groep producenten gedaan. Bijna 80% van de producenten doet inspanningen om het verbruik van leiding- en grondwater te beperken, bijvoorbeeld door hemelwater te gebruiken. De helft van de producenten hergebruikt, waar mogelijk, water met behulp van gesloten systemen. Van de producenten van groenten in openlucht zegt 55% ook rationeel gebruik te maken van was- en spoelwater bij het marktklaar maken van het product.

Figuur 15: Waterverbruik bij Responsibly Fresh-producenten

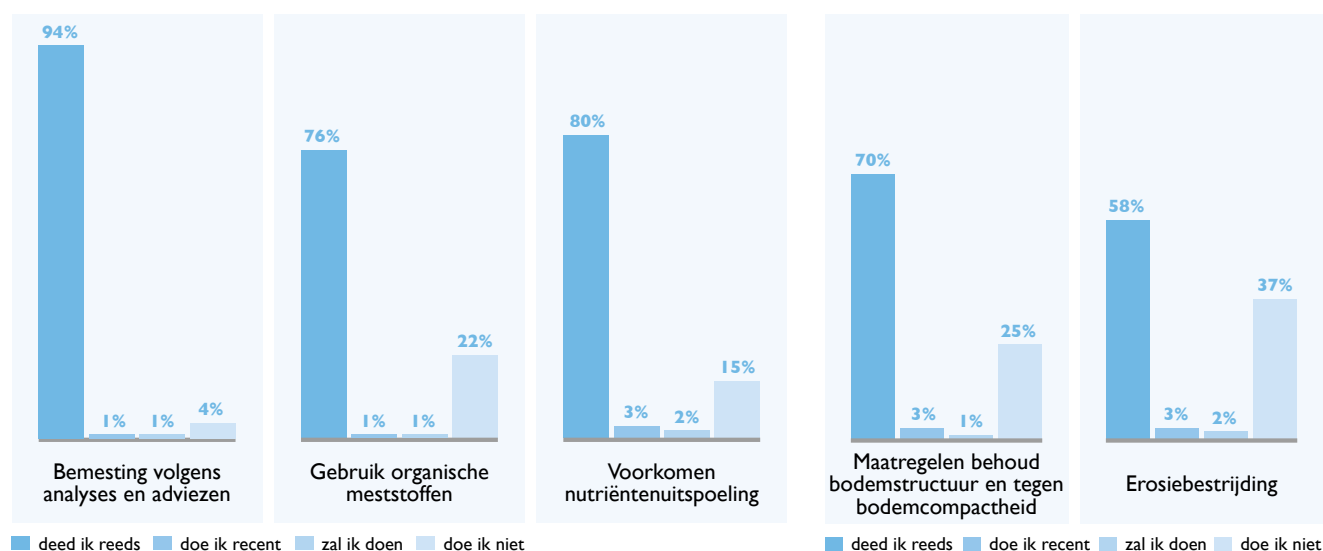
Opvang hemelwater

Geïntegreerde teelt

BODEM- EN NUTRIËNTENMANAGEMENT

Producenten

Om voldoende voedingsstoffen op te kunnen nemen om te groeien, is bemesting bij de teelt van groenten en fruit noodzakelijk. Het nutriëntenmanagement wordt bepaald door het bedrijfstype en het teeltplan. Bemesting gebeurt reeds jaren volgens adviezen en analyses (95% van de producenten). Aan de hand daarvan wordt het juiste type en de benodigde hoeveelheid bemesting angewend, specifiek voor een bepaalde bodem en product. Van de producenten verkiest 77% daarbij het gebruik van organische mest. Bij openluchtteelten geeft 83% van de producenten aan maatregelen te nemen om uitspoeling van nutriënten te voorkomen, een stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Bij openluchtteelten is de bodem een cruciaal productiemiddel. Respect voor het bodemtype en de -structuur en het behoud van het voedingsstoffengehalte zijn noodzakelijk om duurzaam te kunnen blijven telen. Een meerderheid van de producenten past maatregelen toe voor het behoud van de bodemstructuur (73%) en voor de beperking van erosie (61%). Beide cijfers geven een stijging aan van de producenten die actief op zoek gaan naar manieren om de kwaliteit van de bodem te behouden.

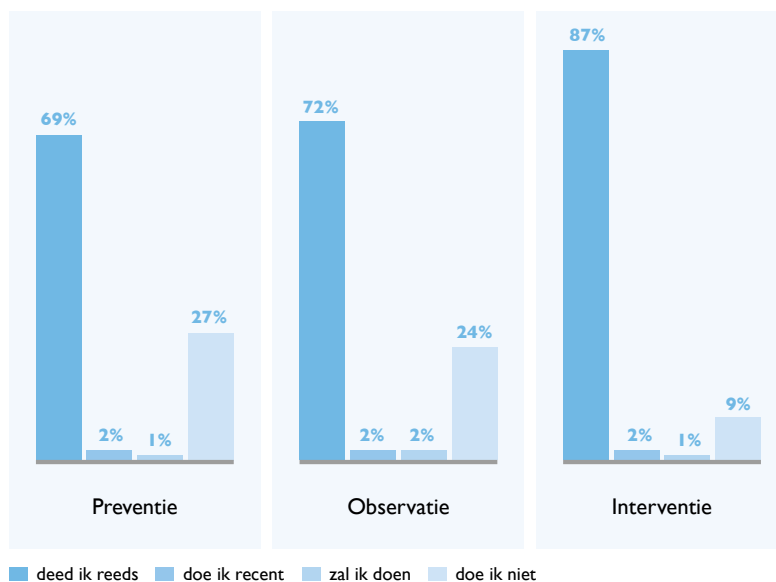

Gebruik antidriftonderwerpen bij interventie in het kader van IPM

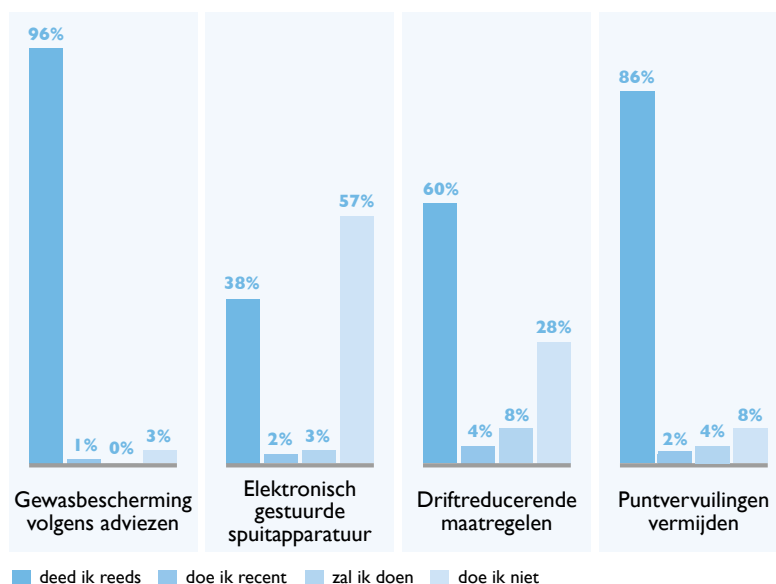
GEWASBESCHERMING EN IPM

Producenten

Reeds vele jaren ondersteunen afzetcoöperaties hun producenten in het toepassen van de principes van Integrated Pest Management (IPM). De wettelijke verplichting daarrond kan op verschillende manieren ingevuld worden. Meer dan 70% van de producenten past preventieve maatregelen en observatie toe, terwijl 89% intervineert in het kader van IPM, indien nodig. Door observatie kan tijdig en juist ingegrepen worden, wanneer ondanks preventieve maatregelen toch interventie nodig is. Interventie wordt bij voorkeur gedaan door mechanische en biologische bestrijding. Als toch chemisch ingegrepen moet worden, gebeurt dat met gewasbeschermingsmiddelen en technieken met een minimale impact op het milieu en met aandacht voor de voedselveiligheid. Ondertussen passen bijna alle producenten (97%) gewasbescherming toe op basis van adviezen. Ook het gebruik van elektronische spuitapparatuur (40%) en driftreducerende maatregelen (64%) wordt steeds meer gangbaar bij de Responsibly Fresh-producenten. Maatregelen voor het vermijden van puntvervuilingen worden door de meeste producenten (88%) bewust genomen.

Figuur 18: IPM bij Responsibly Fresh-producenten

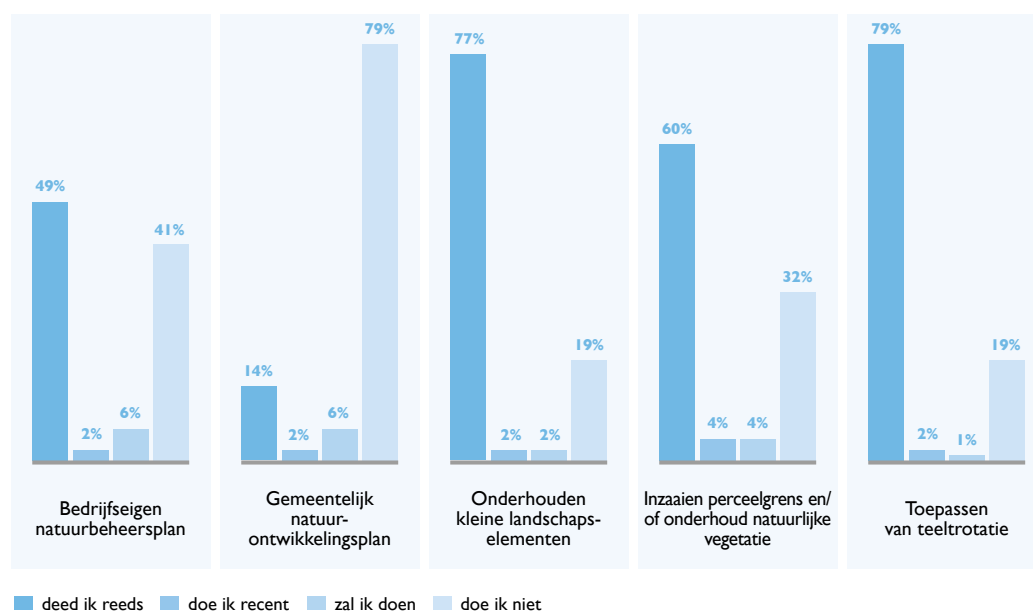

Figuur 19: Gewasbescherming bij Responsibly Fresh-producenten

BIODIVERSITEIT

Producenten

Het behoud van biodiversiteit is noodzakelijk voor een duurzame productie van groenten en fruit op lange termijn. Concrete mogelijkheden en maatregelen voor het behoud van biodiversiteit worden bepaald door de bedrijfssituatie. Meer dan de helft van de producenten (52%) beschikt over een bedrijfseigen natuurbeheersplan, terwijl 16% van de producenten deelneemt aan een gemeentelijk natuurontwikkelingsplan. Een groot deel van de producenten (79%) onderhoudt kleine landschapselementen op het bedrijf. Algemeen zijn bij openluchtteelten meer maatregelen mogelijk. In die teelten zaait 64% van de producenten de perceelgrenzen in of onderhoudt de natuurlijke vegetatie. Het grootste deel van deze producenten (81%) past teeltrotatie toe om ziektedruk tegen te gaan en de biodiversiteit in stand te houden. De resultaten van de enquête tonen een verhoogde aandacht en inspanning voor biodiversiteit bij de Responsibly Fresh-producenten. In de toekomst blijft het belangrijk om de aandacht en het engagement rond het thema te behouden.

Figuur 20: Biodiversiteit bij Responsibly Fresh-producenten

Inzet hommels

Mobiliteit

De aan- en afvoer van producten op de afzetcoöperaties brengt heel wat transport met zich mee. De Responsibly Fresh-deelnemers proberen daarbij een vlotte mobiliteit te creëren. Enerzijds wordt gestreefd naar een lagere impact. Door het productaanbod te verzamelen op de afzetcoöperatie kan de afvoer efficiënt georganiseerd worden via one-stop-shopping. Toch blijven afzetcoöperaties zoeken naar extra mogelijkheden voor het beperken van logistieke handelingen. Zo kunnen afnemers producten laden op de gewenste site of rechtstreeks bij de producent. Anderzijds proberen de afzetcoöperaties in samenspraak met lokale besturen en buurtbewoners, verkeersveilige situaties te creëren en overlast voor de buurt te minimaliseren.

Afzetcoöperaties

In het thema 'mobiliteit' van het charter werken de afzetcoöperaties acties uit om de impact van het transport gelinkt aan hun werking te verkleinen. Vrachtverkeer tussen verschillende vestigingen werd geoptimaliseerd, met een daling van het aantal transporten tot gevolg. Daarnaast werden containers beter gevuld door de ontwikkeling van nieuwe dozen die een efficiëntere stapeling mogelijk maken. Samen met leden-producenten en afnemers, werd geïdentificeerd welke leveringen best rechtstreeks op de teeltlocatie worden verladen. Verder werden acties ondernomen om medewerkers aan te moedigen duurzamere vervoersmiddelen te gebruiken voor woon-werkverkeer.

Logistieke activiteiten rond de afzetcoöperatie

Sociale
impact

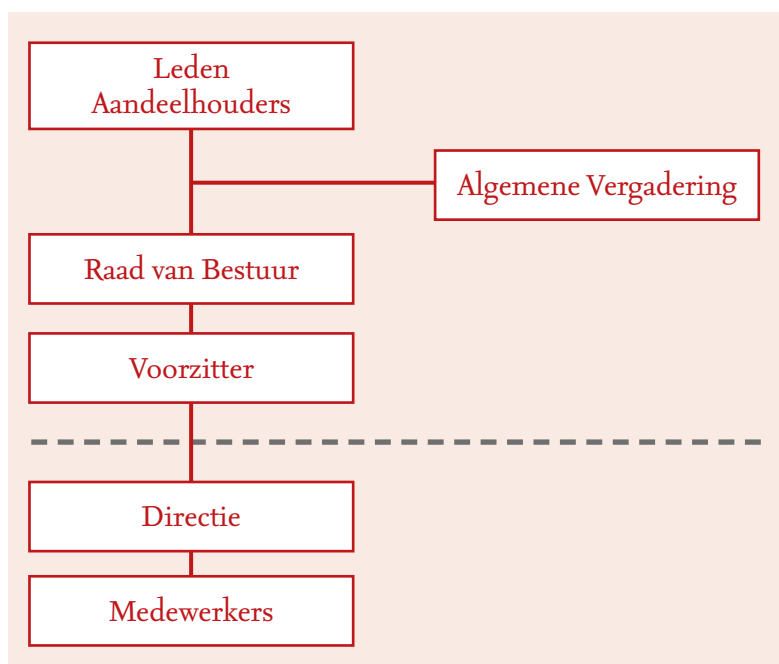

De sociale impact van afzetcoöperaties en producenten situeert zich op verschillende niveaus. Enerzijds zijn de afzetcoöperaties en hun producenten sterk lokaal verankerd. De omgeving waarin wordt geopereerd, is ook de leefomgeving van de leden-producenten en de werknemers. Er wordt gestreefd naar een duurzame relatie met de lokale gemeenschap. Anderzijds is de sociale impact van afzetcoöperaties en hun producenten breder. Zij dragen een grote verantwoordelijkheid in de productie en vermarkting van veilig en gezond voedsel. De democratische besluitvorming in coöperaties is een gegeven dat universeel waardevol is. De Responsibly Fresh-deelnemers stellen dat coöperatief ondernemen tegelijk duurzaam ondernemen is. Ze willen voortrekkers zijn in coöperatief ondernemen en zijn overtuigd dat deze manier van ondernemen een meerwaarde kan bieden voor alle tuinders. De toevoeging van een luik Zuidwerking aan Responsibly Fresh is daar een voorbeeld van.

Democratische besluitvorming

Doordat de producenten eigenaar zijn van de afzetcoöperatie, besturen zij de coöperatie democratisch. De Algemene Vergadering (AV) bestaat uit de leden-producenten van de afzetcoöperatie en bepaalt de globale visie en doelstellingen. Uit de AV wordt een Raad van Bestuur (RvB) gekozen. De RvB kiest onder zijn leden een voorzitter. Het dagelijks management van de coöperatie wordt uitgevoerd door een professionele directie en medewerkers.

De coöperatieve organisatievorm vraagt enerzijds vertrouwen tussen de leden-producenten onderling en anderzijds tussen leden-producenten en de directie en medewerkers van de coöperatie. De democratische besluitvorming draagt bij aan de transparantie naar de leden-producenten en zorgt voor een grote betrokkenheid van de leden bij hun coöperatie.

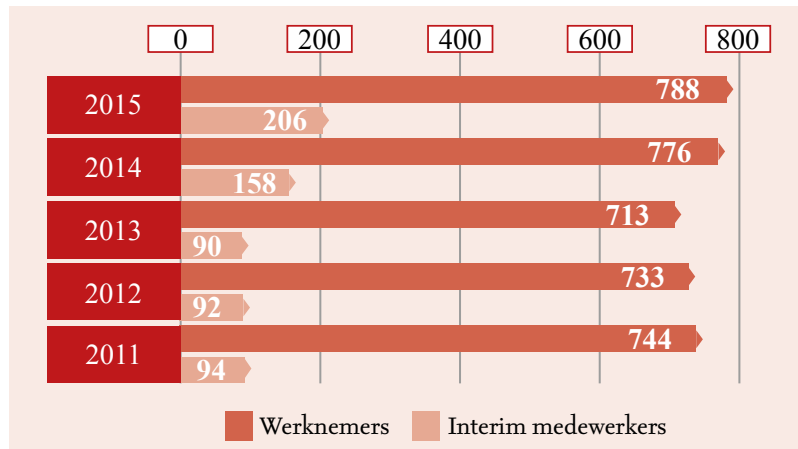

Figuur 21: Structuur afzetcoöperatie

Medewerkers

Afzetcoöperaties dragen bij aan de werkgelegenheid in de omgeving. Het aantal vaste medewerkers van de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties steeg in 2014 en 2015. Om de werkdruk tijdens perioden van hoge aanvoer op te vangen, wordt een beroep gedaan op interim medewerkers. Ook het aantal interim medewerkers steeg in 2014 en 2015. Naast werkgelegenheid op de coöperatie zelf, zorgt de aanwezigheid van een afzetcoöperatie in de omgeving ook voor werkgelegenheid in bedrijven waarvan de activiteiten gelinkt zijn aan de afzetcoöperatie.

De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties willen hun medewerkers een duurzame loopbaan bieden waarin zij competenties kunnen ontwikkelen,

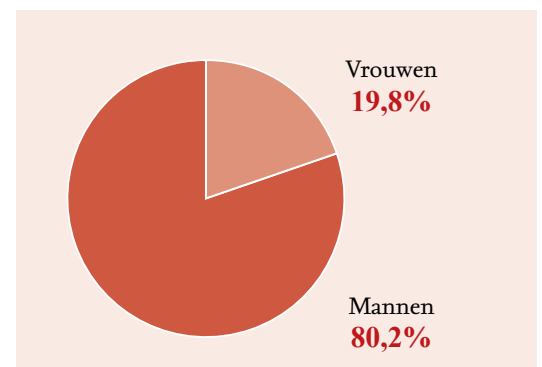
Figuur 22: Aantal werknemers en interim medewerkers bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties

uitdagingen aangaan en werken onder de vorm die past bij hun levensfase. De afzetcoöperaties bouwen een divers team van medewerkers op, waarin vaardigheden en kennis worden gedeeld.

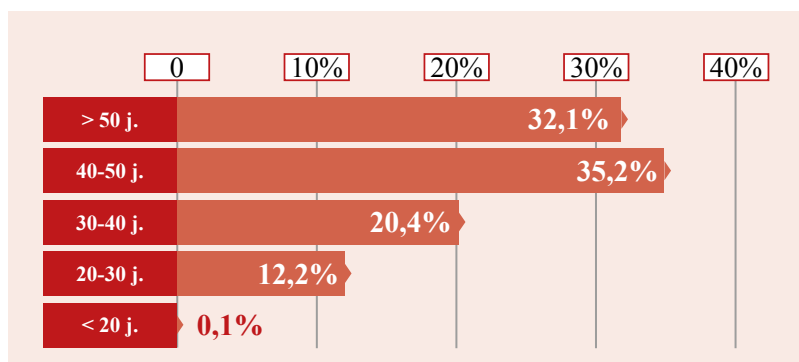
Van de medewerkers in de Responsibly Fresh-afzetcoöperaties was 20% vrouw en 80% man in 2015. Ten opzichte van de voorgaande jaren blijft die verhouding vrijwel ongewijzigd, als gevolg van historische redenen en de aard van het werk. Qua leeftijd wordt een goede verscheidenheid nagestreefd. In 2015 is een verschuiving naar hogere leeftijdscategorieën te merken, als gevolg van een personeelsbestand dat trouw blijft aan de afzetcoöperaties.

De meeste medewerkers van de afzetcoöperaties vallen onder het Paritair Comité voor de handel in de voedingswaren (PC 119) of het Aanvul-

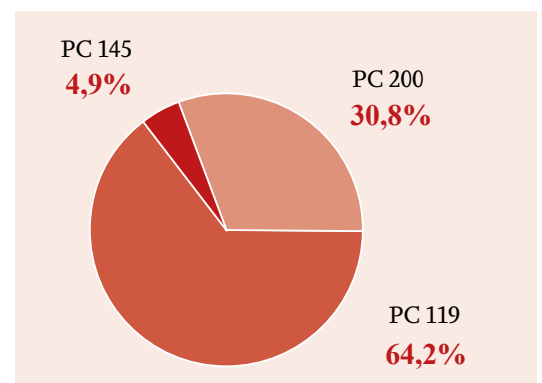
lend Nationaal Paritair Comité voor bedienden (PC 218, vanaf 1 april 2015 omgevormd naar het PC 200). Een kleine groep behoort tot het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf (PC 145). Ten opzichte van voorgaande jaren is het percentage werknemers dat valt onder PC 119 gestegen.

Figuur 23: Medewerkers volgens gender bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Figuur 24: Medewerkers volgens leeftijdsgroep bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Figuur 25: Medewerkers volgens Paritair Comité bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties in 2015

Veiligheid en gezondheid van medewerkers is een belangrijk thema voor de afzetcoöperaties. Door aangehouden inspanningen blijft het aantal

arbeidsongevallen beperkt doorheen de jaren. Het ziekteverzuim in 2014 en 2015 is gedaald in vergelijking met de voorgaande jaren.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ziekteverzuim	4,5%	4,0%	4,2%	3,7%	3,8%
Arbeidsongevallen	27	25	28	30	22

Tabel 1: Ziekteverzuim en arbeidsongevallen bij Responsibly Fresh-afzetcoöperaties

Afzetcoöperaties

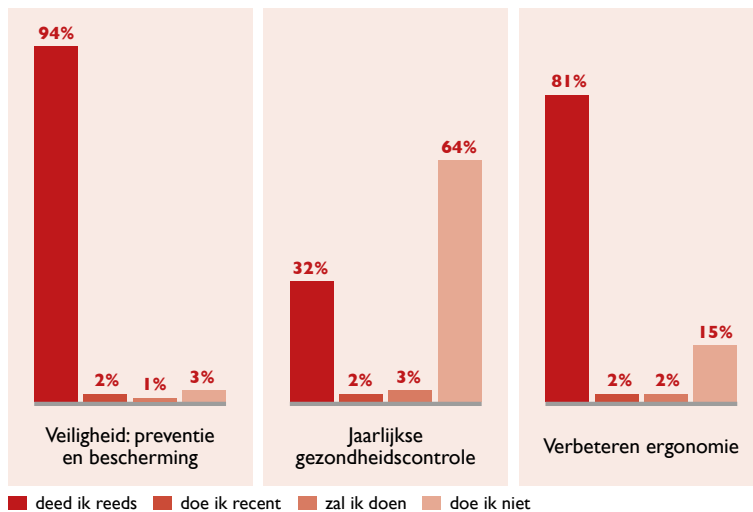
Net zoals in de voorgaande jaren ondernamen de afzetcoöperaties veel inspanningen rond het thema 'Mensvriendelijk ondernemen' van het charter. De sfeer onder medewerkers is belangrijk en afzetcoöperaties bouwen momenten in hun werking in om de betrokkenheid tussen medewerkers onderling en bij de coöperatie te vergroten. Nieuwjaarsontmoetingen, personeelsfeesten en opendeurdagen zijn daar enkele voorbeelden van. De coöperaties hechten veel belang aan opleiding en vorming van hun medewerkers én hun leden-producenten. In de afgelopen cycli werden opleidingsschema's verder uitgebreid en aangevuld met MVO als thema. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de gezondheid en veiligheid van werknemers. In verschillende afzetcoöperaties bestaat de mogelijkheid tot deelname aan griepvaccinatie en programma's om te stoppen met roken. Ook rond mentale gezondheid werd gewerkt in verschillende actiepunten. Tot slot werden installaties aangepast om de ergonomie voor medewerkers te verbeteren.

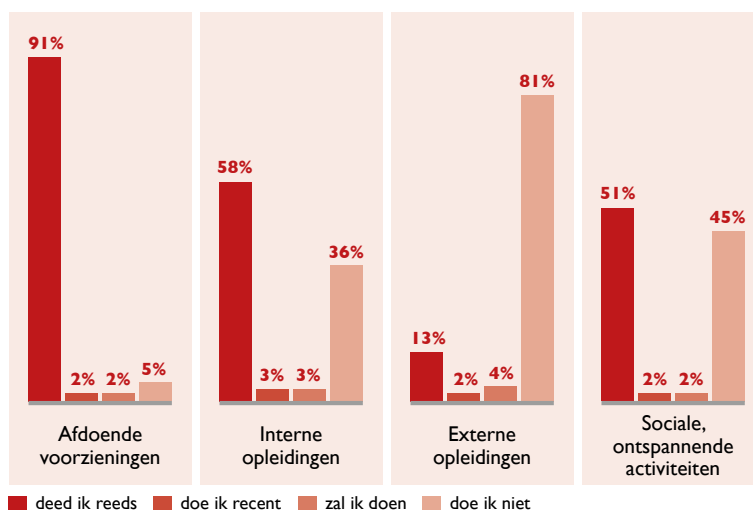
Medewerkers afzetcoöperatie

Producenten

Figuur 26: Personeelsbeleid – veiligheid en gezondheid – bij Responsibly Fresh-producenten

Figuur 27: Personeelsbeleid – welzijn – bij Responsibly Fresh-producenten

Van de Responsibly Fresh-producenten leidt 41% hun bedrijf zonder externe medewerkers, eventueel wel met hulp van familiale medewerkers. De groep producenten die een beroep doen op externe medewerkers is in de afgelopen jaren gestegen tot 59% (t.o.v. 51% in 2014). Van die laatste groep stelt 43% mensen tewerk met een beperkte kans op de arbeidsmarkt. In bedrijven met personeel is de veiligheid en gezondheid van de medewerkers van prioritair belang. De antwoorden uit de enquête hierrond zijn vergelijkbaar met die van voorgaande jaren. Nagenoeg alle producenten (96%) maken medewerkers bewust van de gevaren en risico's verbonden aan het werk en zorgen voor bescherming. Meer dan een derde van de producenten voorziet een jaarlijkse gezondheidscontrole voor medewerkers. Verder neemt 83% van de producenten maatregelen om de ergonomie van medewerkers te verbeteren. In 2014 startte het ADLO-demonstratieproject 'Ergonomie in de tuinbouw', met als doel de beroepsrisico's in de tuinbouw te verminderen of te voorkomen en het algemeen welbevinden van de tuinbouwers in hun werk te verbeteren. Aan het project namen verschillende Responsibly Fresh-producenten deel, met ondersteuning van de afzetcoöperaties.

De Responsibly Fresh-producenten nemen ook maatregelen om het welzijn van de medewerkers te verbeteren. De bedrijven beschikken over verschillende voorzieningen voor medewerkers, zoals eet- en rustplaatsen en sanitair (93%). Een groot deel van de producenten biedt de werknemers interne (61%) of externe (15%) opleidingen aan, een stijging in vergelijking met de voorgaande jaren. Meer dan de helft van de producenten (53%) organiseert sociale, ontspannende activiteiten die de onderlinge verstandhouding kunnen bevorderen.

Medewerkers producentenbedrijf

Maatschappelijk engagement

PRODUCTVERANTWOORDELIJKHEID

Voedselveiligheid is een basisvoorwaarde in de voedselketen. Zowel de afzetcoöperaties als de leden-producenten beheersen en controleren de processen op hun bedrijf om voedselveiligheid te garanderen. Ook de producten zelf worden systematisch gecontroleerd. Daarnaast streven de Responsibly Fresh-deelnemers naar processen en producten van uitstekende kwaliteit. Via het toepassen van kwaliteitssystemen die gecontroleerd worden door externe, onafhankelijke instellingen, proberen de deelnemers hun processen en producten continu te verbeteren. Voor afzetcoöperaties gaat het om de kwaliteitssystemen van BRC, IFS, ISO en QS⁴. De vergelijkbare certificatie bij producenten is een voorwaarde tot deelname aan Responsibly Fresh.

Tot slot worden keurmerken gebruikt om producten van topkwaliteit te onderscheiden. Enkel wanneer de producten voldoen aan de eisen voorgeschreven in de betreffende lastenboeken, mogen de keurmerken gebruikt worden.

GOED NABUURSCHAP

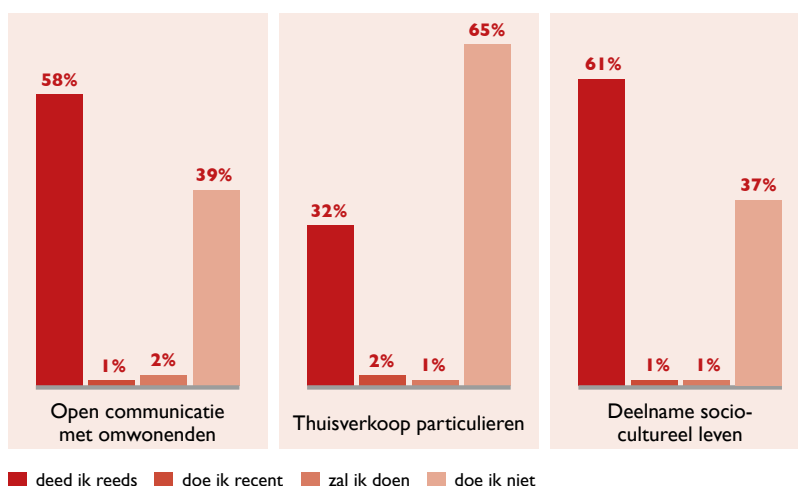
Zowel afzetcoöperaties als leden-producenten zijn sterk lokaal verankerd en kunnen verschillende

invloeden hebben op hun omgeving. Bij de bedrijfsvoering proberen de Responsibly Fresh-deelnemers een positieve impact te hebben op de omgeving en hinder voor de omwonenden tot een minimum te beperken. Door regelmatig overleg met buurtbewoners en lokale besturen kunnen problemen vermeden worden en kan gezocht worden naar win-win situaties voor de coöperatie, de producenten en de omgeving.

Afzetcoöperaties

'Minimaliseren van de omgevingshinder' is een thema van het charter waarin de afzetcoöperaties zoeken naar manieren om de negatieve impact van hun activiteiten op de buurt te beperken. Via overleg met buurtbewoners en lokale besturen wordt nagedacht over oplossingen voor hinder. Lawaai blijkt een veelvoorkomend probleem te zijn. Het verplaatsen van laaddokken en parkeerplaatsen op bepaalde sites deed de hinder ervan dalen. Afzetcoöperaties gaan ook op zoek naar een meerwaarde die ze kunnen betekenen voor de lokale gemeenschap. Zo werken verschillende afzetcoöperaties samen met scholen voor de organisatie van bijvoorbeeld educatieve tentoonstellingen of verkeersdagen. Daarnaast sponsoren afzetcoöperaties de werking van lokale verenigingen. De mogelijkheid tot het bezoeken van afzetcoöperaties zorgt ervoor dat buurtbewoners een beter inzicht krijgen in de werking ervan.

Producenten

Figuur 28: Goed nabuurschap bij Responsibly Fresh-producenten

De bedrijven van Responsibly Fresh-producenten kunnen een belangrijke impact hebben op de buurt. Een goede integratie van het bedrijf in de omgeving en betrokkenheid bij de lokale gemeenschap zijn dan ook belangrijk. Een open communicatie met omwonenden kan daartoe bijdragen. De groep producenten die daar bewust aan werkt, is aanzienlijk gestegen in de laatste twee jaar (59%). Nog steeds organiseert ongeveer een derde van de producenten thuisverkoop aan consumenten, wat het contact met buurtbewoners verbetert. Een groot deel van de producenten (62%) engageert zich in het socio-cultureel leven van de lokale gemeenschap, wat de verankering in de omgeving versterkt.

⁴ BRC: British Retail Consortium; IFS: International Food Standards; ISO: International Organization for Standardization; QS: Qualität und Sicherheit.

ZUIDWERKING

Vanuit de coöperatieve gedachte en een holistische kijk op duurzame ontwikkeling voegden het VBT en de Responsibly Fresh-deelnemers een luik Zuidwerking toe aan het duurzaamheidsproject. Producenten in het Zuiden werken vaak in moeilijke omstandigheden, waarbij ze niet altijd een eerlijke prijs voor hun producten krijgen. Via de creatie en uitbouw van coöperaties kan vermeden worden dat een te groot deel van de toegevoegde waarde belandt bij andere ketenschakels. In dat kader bouwt het VBT in samenwerking met Trias⁵

een partnerschap uit met ANPE (Asociación nacional de productores agroecológicos), een organisatie van ecologische boeren in Peru. Concreet zijn twee thema's voor het partnerschap geïdentificeerd, namelijk de uitbouw van een kwaliteitslabel en de vermarkting van producten van ANPE-leden op regionaal en nationaal niveau. Ook individuele Responsibly Fresh-afzetcoöperaties en -producenten werken mee aan initiatieven rond de ontwikkeling en ondersteuning van boerenorganisaties en hun leden in het Zuiden.

Bezoek VBT aan producenten ANPE

Dit tweede duurzaamheidsrapport vormt een instrument voor een evaluatie van Responsibly Fresh. Sinds 2012 zijn binnen het project de engagementen van de verschillende deelnemers waargemaakt. Het collectief dossier toont op verschillende criteria progressie en geeft een indicatie van de punten die nog vatbaar zijn voor verbetering. De afzetcoöperaties voerden uiteenlopende acties voor duurzame ontwikkeling uit in het kader van een charter MVO/duurzaam ondernemen. Ook de komende jaren blijven de deelnemers de uitdaging aangaan om als sector verder duurzaam

te ontwikkelen. Het collectieve karakter blijft daarbij vooropstaan. Coöperatief ondernemen draagt duurzame ontwikkeling in zich. De basisdoelstelling van de afzetcoöperaties blijft om het inkomen van de leden-producenten te verbeteren, enerzijds door voor hun producten de beste prijs uit de markt te halen, anderzijds door het aanbieden van diensten om de kosten voor de producent te reduceren. Ook de komende jaren zullen de afzetcoöperaties die doelstelling nastreven met het oog op de lange termijn en in samenwerking met de verschillende stakeholders.

⁵ Trias is een ontwikkelingsorganisatie met als missie de bestaanszekerheid en het welzijn van ondernemende mensen in het Zuiden te verhogen door het ondersteunen van hun ledenorganisaties.

GRI content index

De GRI-richtlijnen bepalen standaardindicatoren die moeten gerapporteerd worden. Ook de geselecteerde specifieke indicatoren bij de relevante materiële aspecten moeten in het rapport opgenomen worden. De indicatoren worden dan ook omschreven en de locatie in het rapport aangegeven (tabel 2).

Tabel 2: GRI content index

Paragraaf	Omschrijving	Locatie in rapport	Pagina
Strategie en analyse			
G4-1	Een verklaring van Raad van Bestuur over relevantie van duurzame ontwikkeling voor de organisatie en haar strategie	Voorwoord	3
Organisatieprofiel			
G4-3	Naam van de organisatie	Cover	1
G4-4	Voornaamste merken, producten en/of diensten	Waardeketen	13
G4-5	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie	Cover	40
G4-6	Het aantal landen waar de organisatie actief is (met relevantie voor de duurzaamheidskwesties)	Omzet en export	14
G4-7	Eigendomsstructuur en de rechtsvorm	Responsibly Fresh Democratische besluitvorming VBT: vzw; afzetcoöperatie: cvba	4 29
G4-8	Afzetmarkten	Omzet en export	14
G4-9	Omvang	Omzet en export	14
G4-10	Medewerkers	Medewerkers	29
G4-11	Percentage medewerkers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt	Medewerkers	29
G4-12	Beschrijf de toeleveringsketen	Waardeketen	13
G4-14	Beschrijf op welke manier het voorzorgsprincipe wordt gehanteerd	Strategie	7
G4-15	Extern ontwikkelde MVO handvesten, principes of andere initiatieven die de organisatie onderschrijft	Strategie	7
G4-16	Lidmaatschap van verenigingen, waarbinnen de organisatie functies uitoefent, financiële bijdragen levert of lidmaatschap als strategisch beschouwt	Deelnemers Zie ook: VBT-jaarverslag	5

Paragraaf	Omschrijving	Locatie in rapport	Pagina
Materiële aspecten en afbakening			
G4-17	Operationele structuur, afbakening van het rapport	Responsibly Fresh	4
G4-18	Beschrijving proces voor bepalen inhoud van het rapport en toepassing verslaggevingsprincipes	Rapportering	10
G4-19	Oplijsting materiële aspecten	Thema's	6
G4-20	Afbakening materiële aspecten binnen de organisatie	Thema's	6
G4-21	Afbakening materiële aspecten buiten de organisatie	Thema's	6
Stakeholderbetrokkenheid			
G4-24	Lijst van relevante groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken	Stakeholders	9
G4-25	Basis voor inventarisatie en selectie van stakeholders	Stakeholders	9
G4-26	Benadering van het betrekken van belanghebbenden, waaronder de frequentie ervan per type en groep belanghebbenden	Stakeholders	9
G4-27	Voornaamste feedback van belanghebbenden en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd	Stakeholders	9
Verslag profiel			
G4-28	Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft	Rapportering	10
G4-30	Verslaggevingscyclus	Rapportering	10
G4-31	Contactpunt voor vragen over het verslag of de inhoud ervan	Cover	2
G4-32	Core/Comprehensive GRI-inhoudsopgave Verwijzing naar extern assurance verslag (optioneel)	Core-optie GRI content index	35
G4-33	Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het verstrekken van externe assurance van het verslag	De Responsibly Fresh-afzetcoöperaties verifiëren of de gegevens over hun activiteiten en de duurzaamheidsinspanningen van het collectief waarheidsgetrouw zijn weergegeven.	
Bestuur			
G4-34	De bestuursstructuur van de organisatie, met inbegrip van commissies die vallen onder het hoogste bestuurslichaam	Democratische besluitvorming	29

Paragraaf	Omschrijving	Locatie in rapport	Pagina
Ethiek en integriteit			
G4-56	Intern ontwikkelde missie- of beginselverklaringen, gedragscodes en uitgangspunten met belang op vlak van MVO	Strategie	7
Specifieke indicatoren materiële aspecten			
G4-EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd	Omzet en export Zie ook: Jaarrekening Responsibly Fresh-afzetcoöperaties	14
G4-EC8	Inzicht in en beschrijving van significante indirecte economische gevolgen waaronder de omvang ervan	Coöperatieve meerwaarde	14
G4-EN1	Totale hoeveelheid gebruikte materialen naar gewicht of volume	Voedingsspaarzaamheid en verpakkingen	17 & 19
G4-EN3	Energie (verbruik/opwekking) binnen de organisatie	Energie	21
G4-EN8	Totale wateronttrekking per bron	Water	22
G4-EN13	Beschermde of herstelde habitats	Geïntegreerde teelt	24
G4-EN30	Significante milieugevolgen van het transport van producten en andere goederen en materialen die worden gebruikt voor de activiteiten van de organisatie en het vervoer van personeelsleden	Mobiliteit	27
G4-LA6	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werk gerelateerde sterfgevallen per regio en per geslacht	Medewerkers	29
G4-SO2	Activiteiten met een significante potentiële en actuele negatieve impact op de lokale gemeenschap	Maatschappelijk engagement	33
G4-PR1	Percentage van belangrijke product- en dienstencategorieën, waarvan de gevolgen inzake gezondheid en veiligheid worden beoordeeld met het oog op verbetering	Maatschappelijk engagement	33
	Bodem- en nutriëntenmanagement: criteria die bijdragen tot een duurzaam bodemgebruik	Geïntegreerde teelt	24
	Gewasbescherming en IPM: criteria die bijdragen tot een geïntegreerde productie en duurzame gewasbescherming	Geïntegreerde teelt	24

Collectief dossier 2014 t.o.v. 2016*

	2014				2016			
	Deed ik reeds (voorbij drie jaar)	Doe ik nu (sedert 2013)	Zal ik doen (komende drie jaar)	Doe ik niet	Deed ik reeds (voorbij drie jaar)	Doe ik nu (sedert 2015)	Zal ik doen (komende drie jaar)	Doe ik niet
Energie								
Registratie van het energieverbruik	34%	8%	7%	51%	66%	6%	5%	23%
Evaluatie van het energieverbruik	35%	9%	8%	48%	60%	8%	6%	26%
Maatregelen om het energieverbruik te beperken	53%	10%	6%	31%	61%	8%	6%	25%
Bedrijfseigen productie van groene stroom	32%	4%	2%	62%	38%	2%	4%	56%
Productie van elektriciteit door warmtekraftkoppeling (WKK)	7%	0%	0%	93%	7%	0%	0%	93%
Productie van elektriciteit door fotovoltaïsche cellen / zonnepanelen	32%	0%	0%	68%	36%	0%	0%	64%
Water								
Registratie van het waterverbruik	57%	6%	5%	32%	73%	5%	5%	18%
Evaluatie van het waterverbruik	49%	6%	7%	38%	63%	6%	5%	25%
Maatregelen om water te hergebruiken	42%	4%	4%	50%	46%	4%	4%	46%
Maatregelen om het verbruik van leiding- en grondwater te beperken	71%	4%	4%	21%	76%	3%	3%	18%
Toepassen van irrigatie	54%	2%	2%	41%	63%	0%	0%	37%
Maatregelen om het verbruik van irrigatiewater te beperken (exclusief hergebruik) ²	80%	4%	2%	14%	82%	4%	3%	11%
Maatregelen om het verbruik van was- en spoelwater te beperken (exclusief hergebruik) ²	48%	4%	3%	44%	52%	3%	4%	41%
Preventie en valorisatie (nevenstromen, afval)								
Registratie van de bronnen en de afzet van het bedrijfsafval	56%	4%	4%	36%	64%	4%	4%	28%
Evaluatie van de bronnen en de afzet van het bedrijfsafval	48%	4%	6%	42%	55%	5%	6%	35%
Sorteren volgens fractie en gescheiden afvoer van het bedrijfsafval	88%	3%	1%	9%	90%	3%	1%	7%
Gebruik van biologisch afbreekbare bedrijfsmaterialen	27%	2%	2%	69%	28%	2%	3%	67%
Afvoer van biologische afval naar biogasinstallatie	4%	1%	1%	94%	5%	1%	1%	93%
Compostering van biologische afval	35%	2%	1%	62%	36%	1%	1%	61%
Gebruik van oogst- en productresten als diervoeder	21%	1%	0%	77%	22%	1%	0%	77%
Gebruik van oogst- en productresten als groenbemesting	54%	2%	1%	44%	55%	1%	1%	42%
Zuivering van afvalwater	12%	1%	4%	83%	14%	1%	4%	80%
Gebruik van elektronische communicatie voor professionele doeleinden	82%	3%	2%	13%	86%	2%	1%	11%
Bodem- en nutriëntenmanagement								
Bemesting uitvoeren op basis van analyses en adviezen	92%	2%	1%	5%	94%	1%	1%	4%
Bemesting met organische mest (inclusief dierlijke mest)	75%	2%	1%	23%	76%	1%	1%	22%
Maatregelen om de uitspoeling van nutriënten / voedingsstoffen te voorkomen ³	77%	3%	1%	18%	80%	3%	2%	15%
Maatregelen voor het behoud van de bodemstructuur en tegen bodemcompactheid ¹	68%	2%	1%	29%	70%	3%	1%	25%
Erosiebestrijding ¹	57%	2%	2%	39%	58%	3%	2%	37%

* Ten gevolge van afronding is het mogelijk dat de som afwijkt van 100%.

	2014				2016			
	Deed ik reeds (voorbij drie jaar)	Doe ik nu (sedert 2013)	Zal ik doen (komende drie jaar)	Doe ik niet	Deed ik reeds (voorbij drie jaar)	Doe ik nu (sedert 2015)	Zal ik doen (komende drie jaar)	Doe ik niet
Gewasbescherming en IPM								
Gewasbescherming volgens adviezen	94%	2%	0%	4%	96%	1%	0%	3%
Preventieve maatregelen (exclusief teeltrotatie)	64%	2%	2%	32%	69%	2%	1%	27%
Observaties	63%	3%	3%	31%	72%	2%	2%	24%
Interventie maatregelen	82%	2%	1%	14%	87%	2%	1%	9%
Toepassen van driftreducerende maatregelen ¹	56%	4%	7%	33%	60%	4%	8%	28%
Vermijden van puntvervuilingen	78%	3%	4%	15%	86%	2%	4%	8%
Eigen spuittoestel of -apparatuur uitgerust met computer, elektronisch gestuurde doppen of sectie	34%	2%	2%	62%	38%	2%	3%	57%
Biodiversiteit								
Deelname aan gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP)	14%	1%	5%	80%	14%	2%	5%	79%
Uitvoeren van een bedrijfseigen natuurbeheersplan	48%	2%	5%	45%	49%	3%	6%	41%
Onderhouden van kleine landschapselementen	74%	2%	1%	23%	77%	2%	2%	19%
Inzaaien van perceelgrenzen en/of onderhoud van de natuurlijke vegetatie ²	58%	2%	3%	37%	60%	4%	4%	32%
Toepassen van teeltrotatie op uw bedrijf ³	79%	1%	1%	19%	79%	2%	1%	19%
Integratie van uw bedrijf in de omgeving en het landschap	62%	2%	3%	33%	65%	2%	4%	30%
Medewerkers								
Maatregelen voor ergonomie en goede werkomstandigheden tijdens planten, zaaien, oogsten, sorteren en verpakken ⁴	80%	2%	2%	16%	81%	2%	2%	15%
Medewerkers wijzen op gevaren en risico's en hen afdoende beschermen ⁵	95%	2%	0%	3%	94%	2%	1%	3%
Tewerkstelling van personen met beperkte kansen op de arbeidsmarkt ⁵	39%	2%	1%	58%	41%	2%	2%	54%
Afdoende voorzieningen voor de medewerkers ⁵	91%	2%	2%	5%	91%	2%	2%	5%
Voorzien in jaarlijkse gezondheidscontrole voor de medewerkers ⁵	33%	2%	2%	63%	32%	2%	3%	64%
Voorzien in interne (technische) opleidingen voor de medewerkers (op uw bedrijf zelf) ⁵	53%	2%	3%	41%	58%	3%	3%	36%
Voorzien in externe (technische) opleidingen voor de medewerkers (opleidingen buiten uw bedrijf) ⁵	13%	2%	3%	83%	13%	2%	4%	81%
Voorzien in sociale en ontspannende activiteiten voor de medewerkers ⁵	49%	2%	1%	48%	51%	2%	2%	45%
Zelf de taal spreken en verstaan van de medewerkers ⁵	59%	4%	4%	33%	64%	4%	4%	28%
Maatschappelijk engagement (goed nabuurschap)								
Lid zijn van een vakorganisatie	75%	1%	0%	23%	79%	1%	1%	19%
Deelnemen aan technische/commerciële vergaderingen en opleidingen	82%	1%	3%	14%	86%	2%	2%	10%
Open communicatie met de omwonenden van uw bedrijf	52%	1%	2%	45%	58%	1%	2%	39%
Deelname aan het socio-cultureel leven in gemeente en/of omgeving	58%	1%	1%	40%	61%	1%	1%	37%
Thuisverkoop aan particulieren	32%	2%	1%	65%	32%	2%	1%	65%

¹ Enkel van toepassing voor producenten die irrigatie toepassen.² Enkel van toepassing voor producenten die groenten telen in openlucht.³ Enkel van toepassing voor producenten die groenten of fruit telen in openlucht.⁴ Enkel van toepassing voor producenten die groenten of zachtfruit telen in openlucht.⁵ Enkel van toepassing voor producenten die externe medewerkers tewerk stellen.

Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties

Tiensevest 136 - B-3000 Leuven - +32 (0) 16 20 00 80 - www.responsibly-fresh.eu - www.vbt.eu

BELÛRTA
redefining fruit & vegetables

veiling
aspengouw